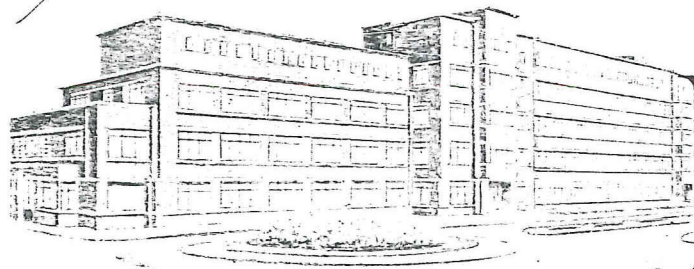

Aj

A AJ

Medië
III

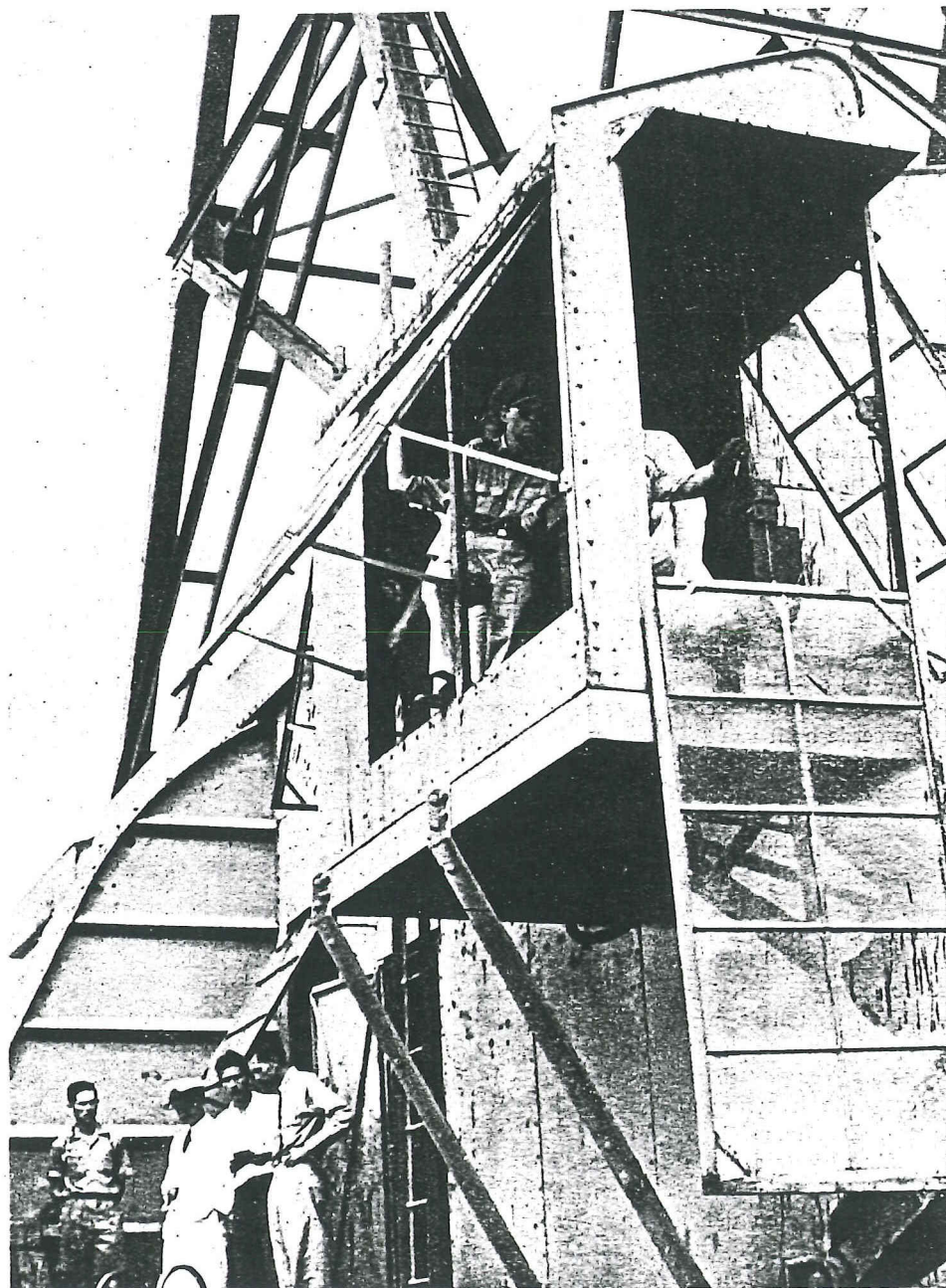
15

ERTJ

MAANDBLAD DER BILLITONBEDRIJVEN

JUNI 1950

Z. K. H. Prins
Bernhard
op de 9-W te
Onverdacht.

(foto v. Lier)

Gevelsteen „De Malaxse Tinberg: 1734”

Vóór 1600 achtten de bouwmeesters hun werk aan zeer strenge beginselen gebonden en werd bijvoorbeeld geen versiering losweg, dus zonder constructieve functie, aangebracht. Dit gold ook voor de gevelsteen, die daarom immer tot onderdeel der constructie werd gemaakt. Meestal werd de oplossing gevonden door de gevelsteen in verband te brengen met vensters en deuren.

Doch omstreeks 1560 zien we al een vrijmoedige opvatting, die er in de loop der komende jaren toe leiden zal de gevelsteen ergens geheel afzonderlijk in de muur aan te brengen en daarmee een zelfstandig bestaan te geven. Tot het midden der 17e eeuw verliest de gevelsteen meer en meer zijn decoratieve functie en houdt alleen nog betekenis als reclameschild, of naambord, op een in het oog vallende plaats in de muur gemetseld om de aandacht te trekken. En de aandacht trekt hij, ook al is de uitvoering soms onbeholpen door het raadselachtige van de voorstelling of het onderschrift.

Van Lennep en Ter Gouw hebben in hun bekend werk veel wetenswaardigs omtrent gevelstenen vastgelegd en de belangstelling er voor gaande gehouden en vergroot. Men wil zoveel mogelijk de oude stenen bewaren, maar weet er vaak geen weg mede, omdat het zeer moeilijk is een bijzondere gevelsteen bijv. bij een verbouwing zó te plaatsen, dat hij weer volkomen tot zijn recht komt. Met de hierboven genoemde gevelsteen „De Malaxse Tinberg: 1734” is dit wel het geval geweest. Het was de Heer Mr. J. L. Bakhuysen Schuld, die als verzamelaar van antiquiteiten in 1935 deze gevelsteen in Amsterdam ontdekte en zo vriendelijk was de Directie der Billiton Maatschappij van zijn vondst op de hoogte te stellen. Het gelukte de Heer J. C. Mollema deze gevelsteen te kopen; enige jaren later werd plaatsing er van in de gevel van het nieuwe gebouw aan het toenmalige Lyceumplein overwogen.

Van het plan, deze steen in de voorgevel van het nieuwe kantoorgebouw te plaatsen, kon evenwel niets komen, daar door het Bureau voor Monumentenzorg te Den Haag onder geen enkele voorwaarde toestemming zou worden verleend voor het doen aanbrengen van die 18e-eeuwse steen, omdat deze niet in harmonie was met de gevel.

Een alleszins gunstige oplossing werd toen gevonden door de steen binnenshuis te plaatsen, en wel bij de ingang van het museum der Billiton Bedrijven, in dit gebouw.

Het doet misschien even vreemd aan, dat deze steen, die kennelijk op tin van Malakka betrekking heeft, hier een plaats vond, doch, wanneer wij de geschiedenis van Malakka nagaan, zal blijken, dat dit toch niet zo vreemd is. Immers, in 1641 kwam de stad Malakka in bezit van de V.O.C. en is dat gedurende een reeks van jaren gebleven. Eerst op het eind der 18e eeuw kwam daarin verandering, nadat in 1787 het eiland Penang door de Engelsen was genomen. In 1819 werd Singapore bezet en in 1824 het gebied der stad Malakka niet door de Engelsen teruggegeven, doch voor de Engelse gebieden op Sumatra geruild.

Deze steen stelt voor:

1. een berg met een gat er in,
2. een 18e eeuwse koopman, die
3. een Chinees tin laat wegen; op de achtergrond is
4. een Chinese pagode afgebeeld, terwijl
5. het jaar 1734 naast het opschrift is gebeiteld.

Het gelukte de Heer J. C. Mollema nog enkele bijzonderheden over deze gevelsteen in het Gemeente-Archief van Amsterdam te achterhalen. Uit deze gegevens kwam vast te staan, dat het huis „De Malaxse Tinberg” genoemd wordt in het 3e jaarboek van het genootschap „Amsteldanem” en stond in de Halvemaansteeg — een zijstraatje van het Rembrandtplein.

Dit perceel stond gedurende het tijdvak 1734—1737 op naam van Lambertus Thyn en Marten van Meyrick, doch de laatste was in wezen de eigenaar.

Van Lambertus Thyn is nog bekend, dat hij in 1720 zijn poorterseel aflegde en koopman was van beroep. De gelijkenis der woorden Thyn en tin (thin) deed vermoeden, dat Thyn tinkoopman zou zijn geweest, doch hiervan is niets gebleken.

„Het gemak dient de mens . . . !”

door

Mr. J. C. Wilhelmy van Hasselt

Herinnert U zich nog het verhaal van Robinson Crusoe? Hoe hij van 's morgens vroeg tot 's avonds laat moest ploeteren om te voorzien in zijn meest directe levensbehoeften? Hoe hij peinsde en kunstgrepen en handigheidjes uitdacht om met de zeer primitieve hulpmiddelen, welke hem ten dienste stonden, zoveel mogelijk vissen of vogels te verschalken.

Verschillen de problemen, waarmee hij te kampen had, niet slechts gradueel van die, welke wij-zelf dagelijks onder vinden en waarover onze couranten vol staan?

Rantsoeneringen, duurdere levensmiddelen, stakingen en loonsverhoging. . . . steeds draait het in wezen om dit ene kernprobleem: de menselijke behoeften zijn onuitputtelijk, onverzadigbaar.

Slechts de volmaakt gelukkige mens komt de toestand van het volledig wens- en verlangenloos te zijn nabij, al zou hij dan nog verlangen, dat dit zou voortduren. Doch hoe lang verkeert men in het leven in zulk een toestand? Steeds weer komt er na korter of langer tijd weer iets te wensen, iets te verlangen, iets anders te willen of te hopen — hetzij materieel dan wel op geestelijk gebied.

Dit is het grote probleem, dat ons in de economie wordt gesteld. Is dit tragisch?

Volstrekt niet. Het is er de oorzaak van, dat wij niet allen als Robinson Crusoe behoeven te leven. Want zonder deze steeds weer opkomende behoeften en zonder de zelden verslappende drang van de mens om deze te bevredigen, zou de techniek misschien niet zo'n ontzagwekkende vooruitgang hebben gemaakt.

Tragisch?

Volstrekt niet. Wij hebben immers de mogelijkheden — al

